

Sulkhani-Khanika
Orbeliani Teaching University
Faculty of Business

**INTERNATIONAL
SCIENTIFIC CONFERENCE**

**FORMATION OF MODERN
ECONOMIC AREA: BENEFITS,
RISKS, IMPLEMENTATION
MECHANISMS**

Tbilisi, Georgia
April 29, 2016

SULKHAN-SABA ORBELIANI TEACHING UNIVERSITY
FACULTY OF BUSINESS

International Scientific Conference

**FORMATION OF MODERN ECONOMIC AREA:
BENEFITS, RISKS, IMPLEMENTATION MECHANISMS**

April 29, 2016

Proceedings of the Conference

Part II

Tbilisi – 2016

Organising Committee

Natia Gogolauri	Professor, Dr. of Economics, Head of Faculty of Business, Sul Khan-Saba Orbeliani Teaching University (SABAUNI), Georgia.
Ekaterine Natsvlishvili	Ph.D. Professor of Management, Sul Khan-Saba Orbeliani Teaching University, Director at the European Center of Law, Economic and Management, Tbilisi, Georgia.
Andrzej Pawlik	Dr hab., profesor nadzwyczajny, Kierownik Zakład Przedsiębiorczości i Innowacji, Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach, Polska.
Bogoyavlenska Yuliya	Ph.D, Assistant Professor in Economy, Department of Personnel Management and Labour Economics Zhytomyr State Technological University, Ukraine.
Galina Ulian	Professor, Dr. of Economics, Dean of Faculty of Economic Sciences, State University of Moldova.
Fitim Deari	Ph.D, Assistant Professor in Finance and Accounting, South East European University, Tetovo, Republic of Macedonia.
Kostyantyn Shaposhnykov	Professor, Dr. of Economics, Head of Black Sea research Institute of Economy and Innovation, Ukraine.
Lina Plieliene	Associate professor of Marketing, Dr. of Economics, Department of Marketing, Vytautas Magnus University, Lithuania.
Jan Žukovskis	Associate Prof., Dr. of Economics, Head of Business and Rural Development Management Institute, Aleksandras Stulginskis University, Kaunas, Lithuania.
Martina Diesener	Professor, Dr. of Economics, Head of Faculty of Economics and Management Science, Universitat Leipzig, Germany.
Olga Chwiej	Associate Professor, Dr. of Economics, freelancer scientist, Poland.

International Scientific Conference Formation of Modern Economic Area: Benefits, Risks, Implementation Mechanisms: Conference Proceedings, Part II, April 29, 2016. Tbilisi: SSOTU. 308 pages.

CONTENTS

ECONOMIC THEORY AND NOBELELOGY: RECENT ADVANCES

ІНСТИТУЦІОНАЛЬНІ АСПЕКТИ ДОСЛІДЖЕННЯ ТЕОРЕТИЧНИХ ЗАСАД ФІНАНСОВОГО ГОСПОДАРСТВА УКРАЇНИ Бенедисюк Д. І., Голубка С. М.	1
КОРУПЦІЯ ЯК СИСТЕМОУТВОРЮЮЧИЙ ФАКТОР ТІНЬОВОЇ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ П'ясецька-Устич С. В.	3
SYNERGETICS – AN ALTERNATIVE METHOD OF RESEARCH OF ECONOMIC SYSTEMS Sesadze N., Sesadze V.	7

THE WORLD ECONOMY AND INTERNATIONAL ECONOMIC RELATIONS: THE DEVELOPMENT AND MAINTENANCE OF ECONOMIC SAFETY

KEY ASPECTS OF PUBLIC PROMOTING INNOVATION POLICY Babych T. O.	11
ECONOMIC POLICY IN DOLLARIZED ECONOMIES Bodrova N. E., PhD	13
ТЕНДЕНЦІЇ МІЖНАРОДНОЇ ТОРГІВЛІ ПОСЛУГАМИ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ Бондар Ю. А., Легінькова Н. І.	16
УКРАЇНА НА СВІТОВОМУ РИНКУ ТУРИСТИЧНИХ ПОСЛУГ: ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ ТА НАПРЯМКИ РОЗВИТКУ Бунтова Н. В.	19
COMPARATIVE ANALYSIS OF THE ECONOMIES OF ROMANIA AND BULGARIA BEING MEMBERS OF THE EUROPEAN UNION Vierochkina M. O., Krasnikova N. O.	21
СУЧАСНИЙ «ТІНЬОВИЙ БАНКІНГ»: ОСОБЛИВОСТІ РЕГУЛЮВАННЯ І КОНТРОЛЮ Волга В. О., Ступницький О. І.	24
ПЕРСПЕКТИВИ І ЗАГРОЗИ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ ТА ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ ДЛЯ УКРАЇНИ Жалба І. О., Бозуленко О. Ю.	28
КОНЦЕПЦІЯ БЕЗОПАСНОСТИ ТРАНСГРАНИЧНОГО ЕКОНОМИЧЕСКОГО ПРОСТРАНСТВА ЕВРОРЕГИОНОВ В УСЛОВИЯХ РАСШИРЕНИЯ ЕС Коваленко С. И.	31
ІННОВАЦІЙНІ ДОМІНАНТИ РОЗВИТКУ ГЛОБАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ Коваленко Ю. О.	34

**ECONOMICS AND MANAGEMENT OF NATIONAL ECONOMY,
NATIONAL MODELS OF ECONOMIC SYSTEMS**

ЕКСПОРТНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ЗЕРНОВОЇ ГАЛУЗИ УКРАЇНИ Голомша Н. С., Дзядикевич О. Я.	38
THE METHODOLOGICAL PRINCIPLES OF FORMING ECONOMIC SPACE IN WESTERN UKRAINE (SECOND HALF OF XIX-XX CENTURIES) IN THE CONTEXT OF THE FINANCIAL, ECONOMIC AND COOPERATIVE EDUCATION: HISTORICAL AND ECONOMIC APPROACH Holubka M.M.	40
БЮДЖЕТНА ПОЛІТИКА В УМОВАХ ТРАНСФОРМАЦІЙНИХ ЗРУШЕНЬ Корень Н. В.	45
ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИМ РОЗВИТКОМ РЕГІОНУ Ляшевська О. І.	49
ІНСТИТУЦІЙНИЙ МЕХАНІЗМ СИСТЕМИ ВЛАСНОСТІ ЯК ОСНОВА ФОРМУВАННЯ ГЛОБАЛЬНОГО ЕКОНОМІЧНОГО ПРОСТОРУ Міноччина О. М.	52
МІСЦЕ БЮДЖЕТНОГО ПРАВА У ПРАВОВОМУ ПОЛІ УКРАЇНИ Мігва О. Г.	56
СУЧАСНІ ІНСТИТУЦІЇ В ЗРОШУВАНОМУ ЗЕМЛЕРОБСТВІ Нечипоренко О. М.	58
ОСНОВНІ НАПРЯМКИ НЕОІНДУСТРІАЛЬНОГО ВІДНОВЛЕННЯ МЕТАЛУРГІЇ ДОНБАСУ Нісифорова В. А.	62
BUSINESS, TRADE, TOURISM AND BUSINESS CULTURE: PROBLEMS OF DEVELOPMENT OF THE BLACK SEA REGION	
КРОС-КУЛЬТУРНІ ОСОБЛИВОСТІ ВЕДЕННЯ БІЗНЕСУ В УКРАЇНИ Слейко І. В.	66
TOURISM – GROWING INDUSTRY OF ECONOMIC SECTOR Karaia K. I.	69
ECONOMY OF ENTERPRISE AND CORPORATE GOVERNANCE: MODERN TRANSFORMATION PROCESSES	
КОНЦЕПТУАЛЬНЕ ЗНАЧЕННЯ ТА РОЛЬ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ В СИСТЕМІ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА Ковальчук А. В.	74
ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ІННОВАЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА Колодяжна І. В., Букріна К. А.	77

ОСОБЛИВОСТІ КАДРОВОЇ ПОЛІТИКИ СУЧАСНИХ ПІДПРИЄМСТВ Копитко М. І., Лазорик Р. В.	80
КЛАСИФІКАЦІЯ ТЕОРІЙ СТРУКТУРИ ФІНАНСОВОГО КАПІТАЛУ КОРПОРАЦІЇ Корж Н. В.	83
ПОДАТКОВА СИСТЕМА УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ ЇЇ ВПЛИВУ НА РОЗВИТОК ПІДПРИЄМНИЦТВА Кукайло Х. В., Свірська Г. Г.	86
НЕОБХІДНІСТЬ СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ВІТЧИЗНЯНИХ ВИРОБНИКІВ ПРОДУКЦІЇ ПТАХІВНИЦТВА Лаголюк В. О.	90
ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ ХЛІБОПЕКАРСЬКОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ УКРАЇНИ Лисенко О. А.	92
KEY PERFORMANCE INDICATOR – ПРИМЕНЕНИЕ СИСТЕМЫ В РАЗРАБОТКЕ МОТИВАЦИИ УКРАИНСКИХ ПРЕДПРИЯТИЙ Литвиненко К. О., Коляда С. П.	96
ФОРМИРОВАНИЕ ТРАНСАКЦИОННЫХ ИЗДЕЖЕК ПРЕДПРИЯТИЯ ПРИ ВЗАИМОДЕЙСТВИИ С СУДЕБНЫМИ ОРГАНАМИ Макалюк И. В.	99
ПОТЕНЦИАЛЬНЫЕ ВОЗМОЖНОСТИ ПРОИЗВОДСТВА ЗЕРНА Материнская О. А.	103
СОВРЕМЕННЫЕ ТЕНДЕНЦИИ РАЗВИТИЯ ДЕЛОВОЙ АКТИВНОСТИ ПРЕДПРИЯТИЯ Годяшев М. А., Овчаренко Е. И.	105
АНАЛІЗ РОЗВИТКУ ТА ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ТЕЛЕКОМУНІКАЦІЙНОЇ СФЕРИ УКРАЇНИ Овчаренко О. О., Сталінська О. В.	109
МЕХАНІЗМ ІДЕНТИФІКАЦІЇ КРИЗОВИХ ПРОЦЕСІВ ПІДПРИЄМСТВ РЕАЛЬНОГО СЕКТОРУ ЕКОНОМІКИ Ортіна Г. В.	112
ОРГАНІЗАЦІЙНІ ЗАСАДИ МЕНЕДЖМЕНТУ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ Охріменко І. В.	116
УДОСКОНАЛЕННЯ ІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ ДЛЯ ЕФЕКТИВНОГО ФУНКЦІОНУВАННЯ ОВОЧІВНИЦЬКИХ ФЕРМЕРСЬКИХ ГОСПОДАРСТВ Пархоменко Л. А.	119
КАДРОВИЙ ПОТЕНЦІАЛ ЯК КЛЮЧОВИЙ ФАКТОР ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ Пенюк В. О.	122

MARKETING RESEARCH OF PRICE ASPECTS AS PRECONDITION OF DEMAND AND SUPPLY ON THE MARKET OF INDUSTRIAL ENTERPRISE PRODUCT Peresadko G. O., Pidlisna O. V., Lukash S. M.....	125
РОЗВИТОК ІННОВАЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ АГРАРНОЇ СФЕРИ СУМСЬКОЇ ОБЛАСТІ Радько А. О., Дубовик С. Г.	129
CREATIVE ECONOMY AND HUMAN CAPITAL: THE KNOWLEDGE MANAGEMENT ISSUES	
ПОВЕДІНКОВІ ПІДХОДИ У ДОСЛІДЖЕННІ ЕКОНОМІЧНИХ ПРОЦЕСІВ Катаранчук Г. Г.	133
УКРАЇНСЬКИЙ ОПИТ ФОРМУВАННЯ СОЦІАЛЬНОГО КАПІТАЛА ДІТЕЙ В КРИЗИСНИХ СИТУАЦІЯХ Клименко Е. Ю.....	135
СМАРТ-ЕКОНОМІКА: СОВРЕМЕННОСТЬ И ПЕРСПЕКТИВЫ Кондрашова-Диденко В. И., Диденко Л. В.	138
ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИЙ КАПІТАЛ ЮРИДИЧНОЇ ФІРМИ ЯК ОБ'ЄКТ УПРАВЛІННЯ ЗНАННЯМИ Марченко О. С.....	141
ВИКОРИСТАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ ДЛЯ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ Мірко Н. В.	145
PROBLEMS OF MANAGEMENT AND MARKETING IN THE CONTEXT OF GLOBALIZATION	
АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ЗАПРОВАДЖЕННЯ ТОРГОВИХ МАРОК ПІДПРИЄМСТВАМИ ХАРЧОВОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ Добровольська К. А., Ковальчук С. В.	148
ПОВЕДІНКА ПІДПРИЄМСТВ-ПАРТНЕРІВ В КОНФЛІКТНИХ СИТУАЦІЯХ Луцій К. М.	152
АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ АГРОПРОМИСЛОВОГО ВИРОБНИЦТВА В УМОВАХ СИСТЕМНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙНИХ ЗМІН Мазур А. Г., Мазур С. А.....	153
ОПЫТ ВНЕДРЕНИЯ КОНЦЕПЦИИ LEAN PRODUCTION В УКРАИНЕ НА ПРИМЕРЕ ТРУБНО-КОЛЁСНОГО ДИВИЗИОНА БИЗНЕС-ГРУППЫ EAST ONE Мироненко Н. А., Лысенко Т. И., Мироненко О. А.....	157
МЕХАНІЗМ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ АКТИВІЗАЦІЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПЕРСОНАЛУ В СИСТЕМІ МЕНЕДЖМЕНТУ ЯКОСТІ Мишко О. В.	160

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ МЕРЕЖІ ТУРИСТИЧНО-ІННОВАЦІЙНИХ КЛАСТЕРІВ Музиченко-Козловська О. В., Кіржецький Ю. І.....	162
AGE AND GENDER DIFFERENCES IN WORK MOTIVATION Natsvlishvili E., Gogolauri N.	166
МЕРЧЕНДАЙЗИНГ ЯК ЗАПРОГРАМОВАНА ПОВЕДІНКА ПОКУПЦЯ Непомняща Г. С., Пінчук А. С.....	169
УДОСКОНАЛЕННЯ РИНКОВИХ МЕХАНІЗМІВ РЕГУЛЮВАННЯ КОНКУРЕНЦІЇ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ Николок О. М.	172
REGIONAL ECONOMY AND CROSS-BORDER COOPERATION	
ПОТЕНЦІАЛ РОЗВИТКУ РЕЛІГІЙНОГО ТУРИЗМУ ЗАКАРПАТСЬКОЇ ОБЛАСТІ Медвідь Л. І., Кампов Н. С.	176
РЕКРЕАЦІЙНІ РЕСУРСИ УКРАЇНИ: ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ Прокопець Л. В.....	179
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ РЕГІОНУ НА ЗАСАДАХ ЕФЕКТИВНОГО ФУНКЦІОНУВАННЯ СИСТЕМОУТВОРЮЮЧИХ ПІДПРИЄМСТВ Солоха Д. В., Белякова О. В.	182
МЕТОДИКА ПРОВЕДЕННЯ СПЕЦІАЛЬНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ РИНКУ ЮРИДИЧНИХ ПОСЛУГ ТА ЇЇ КОНКРЕТИЗАЦІЯ ДЛЯ ПОТРЕБ РЕГІОНУ Хохуляк О. О.....	185
ENVIRONMENTAL ECONOMICS AND MODERN ENVIRONMENTAL ISSUES	
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ СТІЙКОСТІ АГРОЛАНДШАФТІВ Костишин О. О.	190
ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ У СФЕРІ ФОРМУВАННЯ ТА РЕАЛІЗАЦІЇ ЕКОЛОГІЧНОЇ МЕРЕЖІ УКРАЇНИ Кринична І. П.	193
ОЦІНКА СОЦІАЛЬНО-ІНСТИТУЦІЙНОЇ СКЛАДОВОЇ ЗЕМЕЛЬНИХ ВІДНОСИН ДЛЯ ЗЕМЕЛЬ ВОДНОГО ФОНДУ УКРАЇНИ Крисак А. І.....	196
ОСОБЛИВОСТІ ОЦІНКИ РИНКОВОЇ ВАРТОСТІ ОБ'ЄКТІВ НЕРУХОМОСТІ НЕЗАВЕРШЕНОГО БУДІВНИЦТВА Малахова С. О., Рижок З. Р.	200

**DEMOGRAPHICS, ECONOMICS AND SOCIAL POLICY
IN THE CONDITIONS OF THE LABOR MARKET
INTERNATIONALIZATION**

РОЗВИТОК МАЛОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА ЯК ПЕРЕДУМОВИ
ФОРМУВАННЯ СЕРЕДНЬОГО КЛАСУ В УКРАЇНІ
Ігнатенко Т. С. 203

ХАРАКТЕРИСТИКА КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПРАЦІВНИКІВ
СЛУЖБ ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛІНГУ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ
ПІДПРИЄМСТВ І ЗАХОДІВ ЇЇ ПІДВИЩЕННЯ
Клокар О. О. 207

ИННОВАЦИИ НА РЫНКЕ ТРУДА УКРАИНЫ
Кравченко Е. А. 209

НАПРЯМИ ОПТИМІЗАЦІЇ ПОЛІТИКИ РОЗВИТКУ
СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ В УКРАЇНІ
Красевська Г. О., Дяконенко О. І. 212

STANDARD OF LIVING AS A SOCIO-ECONOMIC CATEGORY
Metreveli Sh., Kajaia T. 215

**ACCOUNTING, ANALYSIS AND AUDIT: NATIONAL
CHARACTERISTICS AND GLOBAL TRENDS**

ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КОНТРОЛЮ ГРОШОВИХ
ПОТОКІВ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ
Томчук В. В. 220

ОСОБЛИВОСТІ РЕФОРМУВАННЯ ПРОЦЕСУ ЗДІЙСНЕННЯ
ДЕРЖАВНИХ ЗАКУПІВЕЛЬ В УКРАЇНІ
Тополенко Н. М., Мартинюк О. М. 223

ACCOUNTING AND INFORMATION SUPPORT OF ORGANIZATIONAL
STRUCTURE OF AGRICULTURAL PRODUCTION IN UKRAINE
Потомові С. М. 226

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ОПОДАТКУВАННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ
ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ
Царук Н. Г. 228

ОСОБЕННОСТИ ОРГАНИЗАЦИИ БУХГАЛТЕРСКОГО УЧЕТА
В НЕГОСУДАРСТВЕННЫХ ПЕНСИОННЫХ ФОНДАХ В УКРАИНЕ
Цыбульник М. А. 231

ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ ОБОРОТНИМИ
АКТИВАМИ: ПРОБЛЕМИ ТА НАПРЯМИ ЇХ ВИРШЕННЯ
Черненко К. В. 235

РЕГУЛЮВАННЯ І КОМУНІКАТИВНІТЬ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ
СУБ'ЄКТІВ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ УКРАЇНИ
Ямборко Г. А. 236

**FINANCE, INSURANCE AND EXCHANGE BUSINESS:
INNOVATION AND INVESTMENT STRATEGIES**

БІРЖОВИЙ РИНОК ЦІННИХ ПАПЕРІВ В УКРАЇНІ:
СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ
Психота А. В., Леонов Д. А. 240

ЕВОЛЮЦІЯ ОПОДАТКУВАННЯ ПРИБУТКУ ПІДПРИЄМСТВ В УКРАЇНІ
Підгірна В. С. 243

ПЕРСПЕКТИВНІ НАПРЯМКИ РОЗВИТКУ БАНКОСТРАХУВАННЯ
Русул Л. В. 246

THE ROLE OF BUSINESS VALUATION IN STRATEGIC PLANNING
OF COMPANY'S ACTIVITY
Svistun L. A. 249

ДІАГНОСТИКА СТАНУ ФІНАНСОВОГО РОЗВИТКУ ПРОМИСЛОВИХ
ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ
Серета О. О. 253

ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ЕЛЕКТРОННОГО СТРАХУВАННЯ
Косова Т. Д., Слободянюк О. В. 256

ФИНАНСОВЫЕ АСПЕКТЫ ПОВЕДЕНИЕ ДОМОХОЗЯЙСТВ
Таран А. Д. 259

ТЕОРЕТИЧНЕ ПІДГРУНТЯ РОЗВИТКУ ПЕНСІЙНОГО СТРАХУВАННЯ
Тулай О. І. 262

ОБМІН ДЕРЖАВНОГО БОРГУ НА АКТИВИ ЯК ПЕРСПЕКТИВНИЙ
НАПРЯМ ОБСЛУГОВУВАННЯ ДЕРЖАВНОГО БОРГУ УКРАЇНИ
Федорович І. М. 266

ФІНАНСОВО-ІНВЕСТИЦІЙНИЙ КОНСАЛТИНГ
ЯК ЗАПОРУКА УСПІШНОГО ВЕДЕННЯ БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ
Шевченко А. М. 269

ВЗАЄМОДІЯ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ
З МІЖНАРОДНИМ ВАЛЮТНИМ ФОНДОМ
Щеглюк М. С. 271

АЛЬТЕРНАТИВНИЙ ПІДХІД ДО ІНТЕГРАЛЬНОЇ ОЦІНКИ
ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА
Юрій Е. О. 273

STRATEGY AND TACTICS OF THE AGRARIAN SECTOR'S STATE
FINANCIAL POLICY
Yatsuh O. O. 276

ПОТЕНЦІАЛ РОЗВИТКУ РЕЛІГІЙНОГО ТУРИЗМУ
ЗАКАРПАТСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Медвідь Л. І., старший викладач
Мукачівський державний університет
м. Мукачево, Закарпатська область, Україна

Кампов Н. С., старший викладач
Мукачівський державний університет
м. Мукачево, Закарпатська область, Україна

Проголошення незалежності України викликало активізацію релігійного життя в суспільстві, що обумовлено розмаїттям конфесій (55 віросповідань), тому помітно зріс інтерес до релігійного туризму, який в умовах ринкових перетворень у вітчизняній економіці, геополітичних змін і відкритості України до культурного співробітництва набуває статусу посередника в міжконфесійному спілкуванні, перетворюючись на один з визначальних факторів взаєморозуміння представників різних вірувань та конфесій, і, як такий, стає одним із перспективних видів туристичної діяльності. Він набуває особливого значення, оскільки викликає великий інтерес не лише з боку віруючих, а й інших верств населення, і тим самим сприяє формуванню конфесійної культури завдяки ефективній і раціональній організації туристичних подорожей.

Релігійний потенціал Закарпатської області, вплив релігії на місцевий соціум, відродження релігійних звичаїв і традицій, елементів національної культури викликає інтерес з боку багатьох фахівців різних напрямів і відображається в чисельних публікаціях, монографіях, виступах. Але разом з тим відчувається нестача прикладних досліджень релігійної сфери регіонального рівня, використання релігійних об'єктів в екскурсійній діяльності, обґрунтування релігійно-географічного районування. Саме тому дослідження релігійних об'єктів краю з метою їх використання в туристичній діяльності визначили актуальність дослідження.

Метою статті є оцінка потенціалу розвитку релігійного туризму та його об'єктів в Закарпатській області.

Релігійний туризм – вид діяльності, пов'язаний із наданням послуг і задоволення потреб туристів, які прямують до святих місць і релігійних центрів, розташованих поза межами звичного для них середовища. Він є самостійним видом туризму, який задовольняє духовні потреби віруючих, знайомить з маловідомими сторінками історії релігії й одночасно сприяє формуванню культури міжконфесійних та міжнаціональних відносин, утвердженню національної свідомості і самосвідомості, відтворенню

історичної пам'яті, виховання патріотизму, розвитку естетичних і художніх смаків.

Об'єктом релігійного туризму є сакральні історико-культурні об'єкти, які переходять в ранг екскурсійних, якщо на них з'являється туристичний попит. Вони є спадком історичного розвитку цивілізації, який накопичився на певній території, результатом духовної і матеріальної діяльності попередніх поколінь. Будучи продуктом праці попередніх поколінь, об'єкти релігійного туризму виступають як предмети праці для виробництва (надання) туристичних послуг пізнавального-екскурсійного характеру. Основними різновидами релігійного туризму є паломницький туризм та туризм екскурсійно-пізнавального напрямку.

Екскурсійно-пізнавальна спрямованість релігійний туризм передбачає відвідування релігійних центрів і святих місць, в яких туристи мають можливість ознайомитися з релігійними об'єктами та стати учасниками релігійних заходів (богослужінь, хресної ходи, освячення тощо).

Наукова спрямованість релігійного туризму передбачає відвідування дослідниками релігійних центрів і святих місць з метою їх вивчення та дослідження.

Вивчення географії поширення релігій полягає в тому, що її розглядають як елемент духовного життя людства. Як система духовних цінностей вона функціонує в просторі й часі та відтворюється в елементах матеріальної та духовної культури, набуваючи чинності як морально-етична основа повсякденного людського буття. Діяльність цих елементів забезпечує людині можливість задовольняти свої духовні потреби. На сьогоднішньому етапі розвитку релігійного туризму особливе значення набувають дослідження історії і культури етноконфесійних груп, які проживали і нащадки яких населяють на території області.

Закарпатська область – багатонаціональний та багатоконфесійний край. Сьогодні в області проживають представники 100 національностей, об'єднаних в 30 конфесій та понад 1785 релігійних громад 37 віросповідань, церков, релігійних спільнот, течій тощо [1]. Майже в кожному населеному пункті мирно співіснують різні конфесії: православні, греко-католицькі, римо-католицькі, реформатські і протестантські, які є найчисельнішими релігійними громадами. Релігійно-церковне життя на Закарпатті визначається певними особливостями, що пов'язані з культурно-історичними традиціями.

Найбільш привабливими об'єктами релігійного туризму в Закарпатській області є монастирі – характерні культові споруди православної, греко- і римо-католицьких церков. Найбільш відомі з них є:

– православні жіночі монастирі: Свято-Миколаївський (XIV ст.) у м. Мукачево; Свято-Успенський (X ст.) у с. Уголька та Свято-Вознесенський (1925 р.) у с. Чумальово Тячівського району; Свято-Архангело-Миколаївський (с. Драгово-Забрідь) та Свято-Різдва Богородиці (1925 р.) у с. Липча Хустського району; Свято-Сирафимівський (1933 р.) в с. Приборжавське Іршавського району;

– чоловічі православні монастирі: Свято-Іоанно-Предтеченський (1929 р.), Свято-Троїцький (1930 р.) та Свято-Пантелеймонівський (XX ст.) у м. Хуст);

– чоловічі греко-католицькі монастирі: Василіанський Святого Михаїла (1687 р.), в с. Імстичово, Василіанський Святого Миколая (1724 р.), у с. Малий Березний Великоберезнянського району [2].

Більшість монастирів є відкритими для туристів, мають розвинуту інфраструктуру (готелі, їдальні) забезпечення вірників, паломницькі відділи. Участь у релігійних заходах в якості глядачів приваблює туристів, вони мають можливість побачити діючі культові пам'ятники, музеї, відвідати релігійні служби, прийняти участь в хресних ходах та інших релігійних заходах, взяти участь в релігійних святах.

Сприяють розвитку релігійного туризму та його популяризації маршрути: Православне Закарпаття з відвідуванням – Свято-Миколаївського жіночого монастиря (м. Мукачеве), Покровського чоловічого монастиря (с. Ракошино), Успенського жіночого монастиря (с. Угля) та Вознесенського жіночого монастиря (с. Чумальово); Монастирі Закарпаття за маршрутом: Ужгород – Малий Березний; Ужгород – Домбоки – Ракошино – Мукачеве – Свалява – Тишів; Ужгород – Імстичово – Приборжавське – Липча – Іза – Хуст – Виноградово; Ужгород – Боронява – Крайниково – Копашнєво – Драгово – Чумальово – Угля – Крива [3].

Важливим об'єктом сакральної архітектури Закарпатської області є дерев'яні церкви, які є найбільш вразливою частиною національної культурної спадщини яка здатна репрезентувати край у всій своєрідності та складності. Дерев'яні церкви були і залишаються духовними центрами гірських сіл і приваблюють глибоко віруючих людей і туристів. Відвідування їх є частиною туристичних туристичного релігійних маршрутів «Дерев'яні храми Закарпаття» [3].

Найбільша кількість дерев'яних церков є у Воловецькому (15 церков і 13 дзвіниць) та Міжгірському (35 церков і 28 дзвіниць) районах. Найстарішими на Закарпатті є дерев'яні церкви XV ст. у селах Середне Водяне Рахівського та Колодне Тячівського районів. Дві дерев'яні церкви Закарпатської області (собор святого Михаїла (1745 р.) с. Ужок Великоберезнянського району та церква Вознесення Господнього (1824 р.) селище Ясіня Рахівського району) в 2013 році на 37 сесії Комітету Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО внесено до списку ЮНЕСКО.

Відродження звичаїв і традицій, елементів національної культури тісно пов'язано з духовно-релігійним суверенітетом. Відвідувати релігійні об'єкти можна як з паломницькою метою так і з цікавості. Сьогодні більшість відвідувачів-туристів цікавляться святинями, їх архітектурою, намагаються більше дізнатися про діяльність церкви. Збільшення кількості туристів призвело до розширення релігійної туристичної інфраструктури – церковних готелів та їдальень, облаштованих місць для наметових містечок, церковних лавок, виставкових залів ікон. Збільшення ролі релігійного туризму призвело до створення маршрутів для різних

груп туристів, випуску путівників та іншої літератури релігійного спрямування.

Розробка нових маршрутів до святинь, поліпшення та розширення інфраструктури релігійного туризму повинні стати ключовими для туристичної галузі Закарпатської області та сприяти збільшенню кількості паломників (туристів).

Література:

1. Матеріали Відділу у справах релігій Закарпатської області.
2. Данилець Ю.В., Пимен (Мацола). Православные монастыри Закарпаття: Путеводитель. – К.: Издат. отдел УПЦ, 2010. – 212 с.
3. http://www.transcarpathiatour.com.ua/hobby/hobby_church_ua.html.

РЕКРЕАЦІЙНІ РЕСУРСИ УКРАЇНИ: ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

**Прокопєць Л. В., к.е.н.,
асистент кафедри**

*Чернівецький національний університет
імені Юрія Федьковича
м. Чернівці, Україна*

Наявність досить великої кількості рекреаційних ресурсів в Україні є запорукою розвитку економіки країни в цілому. Рекреаційні ресурси – природні та природно-технічні геосистеми, тіла, явища природи, які мають комфортні властивості для рекреаційної діяльності та можуть бути використані для її організації впродовж певного часу. Напрямок рекреаційної діяльності визначається рекреаційними і соціальними потребами суспільства, загальною культурою населення [1].

Рекреаційні ресурси широко залучаються для оздоровлення, відпочинку та лікування населення. За останні роки ця галузь почала стрімко розвиватись, що може призвести до збільшення прибутків населення та загального добробуту країни. Зокрема, за рахунок неї можна покращити такі галузі господарства як: легку, харчову, автомобільну та промисловість будівельних матеріалів.

Теоретичні питання ефективного використання рекреаційного потенціалу, формування стратегій розвитку та оптимізації рекреаційної діяльності у регіонах досліджували такі зарубіжні та українські вчені, зокрема Б.І. Адамова, С.В. Богачов, В.М. Василенко, В.М. Геєць П.В. Гудзь, В.Ф. Данильчук, І.В. Заблудська, В.К. Євдокименко, І.В. Зорін, В.Ф. Кифяк, В.С. Кравців, О.С. Кусков, Н.С. Мироненко, Н.Д. Свірідова, Д.М. Стеченко, І.Т. Твердохлебов, В.В. Третяк, І.М. Школа та інших.

Україна – це країна з сформованим унікальним середовищем, яке характеризується наявністю багатьох природних ресурсів. Значну частину природного потенціалу країни складають: лісові масиви Полісся та